

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ЧЕТВРТА ПОСЕБНА СЕДНИЦА
5. децембар 2016. године

(Седница је почела у 14.05 часова. председава Маја Гојковић,
председник Народне скупштине.)

*
* *

ПРЕДСЕДНИК: Поштоване даме и господо, поштовани народни посланици, Ваша екселенцијо, отварам Четврту посебну седницу Народне скупштине Републике Србије у Једанаестом сазиву.

Као што вам је познато, ову посебну седницу сазвала сам да би се Народној скупштини обратио Његова екселенција господин Сабер Чавдри, председник Интерпарламентарне уније.

Такође ми је част да поздравим и присутне представнике дипломатског кора у Републици Србији и остале цењене домаће и стране госте.

Сада молим Његову екселенцију господина Сабера Чавдрија да узме реч.

САБЕР ЧАВДРИ: Поштована председнице, уважени посланици, екселенције, даме и господо, да вам пожелим добар дан, свима вама. Заиста је велика част што сам данас овде са вама. Током обављања своје функције председника Интерпарламентарне уније највећа част коју сам могао да добијем јесте привилегија да се обратим посланицима, као што то данас чиним. Бити у овом величанственом здању, здању историјског значаја које нас подсећа на величанствену прошлост ваше земље, заиста је ретка привилегија.

Оно што чини ову прилику још посебнијом јесте чињеница да сам ја данас овде како би са вама обележио 125 година чланства Србије у Интерпарламентарној унији. То је заиста дуг период и то је прекретница не само за Народну скупштину Републике Србије, већ и за народ који представљате. Заиста, то је догађај којим се Интерпарламентарна унија веома поноси.

За оне који можда нису упознати у потпуности са радом Интерпарламентарне уније укратко ћу је представити. Она је основана 1889. године, много пре Лиге народа, много пре Уједињених нација и то је била прва иницијатива у оквиру мултилатералне сарадње. Мултилатерализам, ако погледамо у прошлост, данас заиста јесте популаран концепт. Имамо Уједињене нације, имамо бројне области у којима земље узајамно сарађују и разговарају, али тада је то била једна револуционарна идеја. Заиста је осмишљена како би спречила ратове. Уместо да земље почињу са ратовањем и конфликтима, утврђено је да је потребно водити политички дијалог, који ће касније довести до мира.

Наша организација формирана је визијом двеју особа, Француза Фредерика Пасија и Енглеза Вилијама Рандала Кремера. Од тада, иако је то била иницијатива коју су покренули појединци, она се развила и постала највећа политичка организација, највећа међународна платформа где се окупљају парламенти читавог света.

Данас бројимо 171 члана и ти парламенти чине отприлике 46.000 посланика, односно 6,5 милијарди људи у свету. То је засада највећа платформа националних парламената и, наравно, концепт политичког дијалога који је данас релевантан, а релевантан је као никада до сада.

Интерпарламентарна унија била је од суштинског значаја за покретање бројних међународних иницијатива. Стални арбитражни суд у Хагу је, заправо, била иницијатива Интерпарламентарне уније. Лига народа, која је претходила Уједињеним нацијама, такође је настала након иницијативе Интерпарламентарне уније. Ако погледамо данас парламентарну дипломатију, било да она окупља парламентарце из Палестине и Израела, и када разматрамо проблеме на Кипру – када владе не разговарају, парламентарци разговарају; и то је велика вредност Интерпарламентарне уније и парламентарне дипломатије.

Све ово говорим не само да бих прокламовао вредност Интерпарламентарне уније, већ да бих објаснио народу Србије и вама, њиховим представницима, да су богата прошлост и наследство и остварења Интерпарламентарне уније заправо и ваша остварења, ваша достигнућа, ваше наслеђе. То је и ваша историја, зато што сте ви ступили у Интерпарламентарну унију 1891. године, две године након оснивања. Заправо, педигре, успеси и иницијативе су и ваши успеси, успех народа Србије и Народне скупштине Србије.

Данас настављамо да радимо и сарађујемо не само у оквиру парламентарне дипломатије, већ сарађујемо и када су у питању бројни изазови са којима се свет данас суочава – било да је то оснаживање младих, рад на родно инклузивнијим парламентима, успостављање платформе на којој ћемо разговарати о изазовима развоја, Агенда за 2030. годину или је то мир и безбедност у контексту тероризма. Интерпарламентарна унија увек је предводник у овим иницијативама. Желим да честитам свима вама и да се

захвалим на учешћу у Интерпарламентарној унији. И на томе што имате жену на челу Парламента.

Данас када говоримо о присуству жена у парламенту, драго ми је што у српском парламенту тренутно има више жена него што је то просек на глобалном нивоу. Мислим да заиста треба на томе да вам се честита. Међу председницима парламената данас су само 52 жене. Једном кратком реченицом могу да пренесем на који начин Интерпарламентарна унија посматра родно питање: Жене представљају 50% светске популације; како можемо да кренемо напред ако оставимо једну половину човечанства по страни? То није могуће и зато су жене јако важна тема на Агенди Интерпарламентарне уније.

Ми такође разговарамо о младима и желимо да дођемо до младих људи. Знам да то није исто у свим земљама света, али ако погледамо на глобалном нивоу, број људи у свету млађих од 30 година је нешто мањи од 50%, скоро пола човечанства је млађе од 30 година. Ако погледате колики је број посланика који су млађи од 30 година, сводимо се на број од свега 2%. Дакле, постоји један велики јаз, једна велика разлика.

Ако парламент жели да буде учинковит, ако заиста жели да заступа људе и говори уместо оних које заступа, он мора да буде инклузиван у својој суштини, по својој природи. Не кажем да је неопходно да 50% посланика буду млађи од 30 година, али морамо се постарати да ангажујемо младе људе у свакодневной политици. То је изазов за вас у Србији данас – како да привучете младе у политику, како да задржите њихову пажњу и мотивишете их да разговарају, дискутују о изазовима са којима се данас суочавамо. То су све велики изазови и задаци пред нама.

Наравно, и када говоримо о раду Народне скупштине Србије, ви сте, чини ми се, 1963. године организовали Скупштину Интерпарламентарне уније, а ми организујемо две такве скупштине годишње. Једна од њих је била давно у Београду.

Оно што је посебно упечатљиво, могу да наведем и статистичке податке, желим да вас подсетим на три тачке које сте тада разматрали, 1963. године. Бићете веома изненађени. Прва тачка о којој сте разговарали још тада, 1963. године, била је једнакост међу државама као основа за међународну сарадњу. Замислите само колико је то и данас релевантно.

Дакле, једно је једнакост између држава, а друго је једнакост између нација, која се данас одражава у десет глобалних циљева одрживог развоја. Ми живимо у неједнаком свету. Један проценат светске популације поседује више него 99% богатства. Шездесет два процента најбогатијих у свету располаже са више богатства него 350 милиона људи. Дакле, слоган Циљева одрживог развоја и Агенде УН о одрживом развоју до 2030. године јесте да нико не остане у запећку, да никога не оставимо по страни.

Како можемо да остваримо овај циљ ако имамо такву неравноправност у свету? То је један од великих изазова. Ако сте ви могли да разговарате о томе 1963. године, то показује мудрост српских парламентарца, да су тада могли да идентификују питања која ће бити заиста важни изазови и дан-данас.

Друга тема коју сте тада разматрали јесте на који начин УН могу да буду ефикасније, као једно средство за унапређење међународног мира и сарадње. Чак и данас, када УН обележавају своју седмдесетогодишњицу, ми разговарамо на који начин УН могу да буду сврсисходније. Дакле, то питање сте поставили тада и оно је и даље веома актуелно.

Трећа тачка коју сте тада разматрали била је о наоружању – на који начин се можемо кретати ка разоружању и како можемо да имамо зоне ограниченог коришћења оружја и нуклеарног оружја. То је и дан-данас веома актуелно питање. Ми дискутујемо о овом питању зато што ако, не дај боже, било намерно или случајно, дође до нуклеарне експлозије, последице не могу бити мерљиве ни у простору ни у времену. Дакле, без обзира на то да ли нуклеарним оружјем располаже моја земља Бангладеш или то чини неко у Европи, утицаја ће бити у читавом свету – и то заиста катастрофалних размера за читаво човечанство. Наравно, у суштини свега је новац.

Видим да се на вашим столовима налазе велики материјали о којима ћете данас разговарати, буџет. То је један од суштинских задатака парламента. Буџет усвајамо у складу са потребама наших гласача, да ли је то образовање, здравствена заштита, на који начин можете да подстичете развој информacionих технологија, на који начин можете да прикупљате инвестиције у пољопривреди, о томе ћете одлучивати када усвајате буџет, на који начин ћемо формирати буџет, да ли преко пореза или других прихода.

Али погледајте колики су расходи када је у питању нуклеарно наоружање: сто милијарди долара годишње само да би се одржавало нуклеарно наоружање. Сада када говоримо о модерној технологији, опасност ће постајати све већа и већа. Како можемо трошкове да расподелимо на тај начин да заиста буду на корист људима које представљамо; да ли ћемо изградити болнице или ћемо куповати подморнице, да ли ћемо градити школе или нешто друго? – то су питања о којима парламенти доносе одлуке.

Наравно, данас живимо у свету који је узајамно повезан. Постоји интеграција у глобалној економији. Оно што је глобално сада је локално, а локално постаје глобално. Данас сам разговарао са госпођом председницом о изазовима који су пре свега изазови повезивања глобалних и локалних циљева. Циљеви одрживог развоја, циљеви смањења ризика од природних непогода, заштите животне средине, то нису само глобални

циљеви, то су циљеви који су заиста од значаја и за национални ниво. Разлика више није оштра између ова два нивоа. Линије између ових циљева су замућене све више и више, тако да оно што је глобални циљ јесте и национални приоритет.

Али понекад делимо ствари и не можемо успоставити везу између глобалног и локалног. Ми као посланици имамо изазов, зато што је велики број ствари које радимо на националном нивоу заиста подстакнут међународним процесима и споразумима које наше владе потписују. Дакле, у прошлости би можда парламенти једноставно потврђивали бирократски оно што су наше владе потписивале и договарале, али сада у Интерпарламентарној унији кажемо да ви као посланици морате бити део овог глобалног дијалога. Морате бити чланови националних делегација које учествују на састанцима УН о климатским променама, зато што сте ви ти који ратификујете ове споразуме и прибављате финансијска средства за њихово спровођење.

Ви морате да дефинишете своје законе и политике. Морате не само да представљате своје гласаче, да, наравно, задовољавате потребе људи који су вас изабрали, али истовремено имате глобалну одговорност као посланици. То је нешто што покушавамо да чинимо и о томе сам разговарао јутрос са министром спољних послова. То је нешто што мора да постане део једног глобалног процеса, да чланови националне делегације буду и посланици који ће разговарати о овим темама на бројним форумима.

Циљеви одрживог развоја, климатске промене, смањење ризика природних непогода, то су суштинска питања и питање примене ових споразума је одговорност парламената. Наше функције као глобалне организације националних парламената довешће се у питање зато што је питање капацитета оно о чему разговарамо. Зато покушавамо да утврдимо једну самопроцену, да видимо шта ми као национални парламенти можемо да учинимо. Да ли имамо способности, капацитете, неопходне податке, знање, да ли имамо разумевање и увид у догађаје који ће нам помоћи да ове међународне споразуме и уговоре пренесемо у националне акте и спроведемо те акте. То је област у којој је Интерпарламентарна унија веома активна.

Наравно, наша агенда је веома инспиративна и нећемо оставити никога по страни. Ви морате да заиста водите рачуна о онима који су на маргинама, који су на дну и последњи у реду, како бисте се прво позабавили потребама оних који су на крају.

Заиста сам јутрос у Парламенту био затечен једном изложбом фотографија. Имате све те силне школе по селима којима је потребна реконструкција, али немате ђаке који одлазе у ове школе, људи напуштају села и одлазе у велике градове. На који начин ја могу да инвестирам у руралну економију? На који начин могу да инвестирам у пољопривреду?

Заиста сам затечен, зато што ја долазим из земље која је годинама живела у немаштини хране. Али ви имате становништво које броји седам и по милиона и, имајући у виду плодност северног дела земље, ви можете да будете житиште које ће производити храну за читаву Европу. На који начин можете да искористите пољопривреду као средство за остваривање Циљева одрживог развоја и Агенде за 2030. годину? То је велики изазов.

Циљеви одрживог развоја нам говоре где желимо да будемо за 15 година од данас и зато смо данас у тачки А, а за 15 година желимо да будемо у тачки Це, то је јасно. Али како можемо да дођемо до овог циља, каква ће да буде мапа тог пута, какве стратегије можемо да применимо – то је нешто што свака земља мора сама да утврди и дефинише. Ваш задатак је да створите ову мапу, нацрт овог пута и да одговорите на питање како ћете прећи овај пут – од тренутка у ком сте данас до тренутка у којем желите да будете за 15 година. То су све кључна питања са којима се данас суочавамо.

Вредност парламентарне дипломатије је нешто о чему сам раније говорио. Интерпарламентарна унија представља мрежу која нам омогућава да дођемо до других парламентарца. Ми смо сви парламентарци, и сигурно ћете се сложити каква је то вредност коју можемо да дамо дипломатији.

Ми имамо владе, имамо министарства спољних послова, имамо заиста образоване и паметне дипломате који имају надлежности да промовишу нашу спољну политику, али оно што ми као парламентарци можемо да пружимо као додатну вредност је следеће: ми смо отворени, искрени, не постоје формалне владине позиције које морамо да бранимо и промовишемо.

Дакле, ми разговарамо искрено, отвореног срца, што није присутно у разговорима између влада, и не бринемо о томе што владе то чине, имају мандат од четири године, шта све морају да ураде у четири године. Ја сматрам да је дијалог пут који ће нас довести до просперитета.

Желим да поделим са вама да наредне године, када у Санкт Петербургу будемо имали Генералну скупштину Интерпарламентарне уније, неће бити санкција када су у питању посланици. Нажалост, живимо у свету који је веома комплексан и постоје санкције које се намећу појединим посланицима из Руске Федерације, које је наметнула ЕУ. Реципроцитет је такав да Руска Федерација намеће санкције европским парламентарцима.

Ми смо се договорили да ми као парламентарци желимо да направимо промену. Ми морамо да разговарамо, морамо да будемо у могућности да посећујемо једни друге без икаквих рестрикција. На тај начин организоваћемо Генералну скупштину Интерпарламентарне уније у Санкт Петербургу, где ће сви посланици, чак и они који би били под режимом санкција, моћи да путују и присуствују овом заседању. То је наша

улога – као главни представници парламентарне дипломатије у овом кључном тренутку, да то и демонстрирамо. И наставићемо то да чинимо.

Чак када је Србија у питању, имате веома компетентног министра спољних послова, али разговори које ви водите на парламентарном нивоу, не само како бисте научили из искуства других земаља... То је такође још једна велика вредност Интерпарламентарне уније да ми праксу других земаља примењујемо. Ја нећу то назвати најбољом праксом, назваћу то добром праксом, зато што ће постати најбоља пракса тек онда када буде примењена у вашој земљи у контексту ваших изазова и проблема. Дакле, ми делимо добру праксу и мислим да је то област у којој морамо бити веома пажљиви када разматрамо облике сарадње.

Данас, на крају дана, морамо рећи да ми представљамо наше грађане и то што чинимо је веома важно. Ми морамо да разумемо шта је оно што грађани желе. Ми морамо да разумемо њихове тежње и онда као посланици да покушамо да спроведемо и остваримо њихове жеље. Ако ту везу са грађанима изгубимо, онда ћемо изгубити основу на којој стојимо, изгубићемо упориште.

Разумети оно што људи желе и покушати да спроведемо оно што је у њиховом најбољем интересу, изузетно је значајно. Када погледамо Циљеве одрживог развоја и Агенду за 2030. годину, то нису само пуки циљеви који су договорени у Њујорку. Они су веома релевантни и у вашој земљи – за грађане, ваше бираче. Када покушавате да међународне циљеве спроведете кроз националне активности, морате утврдити где су потребе и на који начин приближити грађанима зашто су ови циљеви нешто што ће њима бити од значаја.

Морате да будете веома отворени и искрени. Постоји пад вере у политику. Понекад људи не верују политичарима, немају поверење. Ако погледате промене које се тренутно одвијају у свету, постоји социјални гнев, постоји политичко разочарање. Зашто се све то догађа? Ми морамо да решавамо та питања.

Мислим да област у којој сте ви узор, област у којој је Србија заиста пример, то је начин на који је решаван изазов миграција. То не називам проблемом већ изазовом, и заиста похваљујем госпођу председницу зато што знам да је она лично одлазила у смештајне центре за мигранте. Ви сте показали поштовање људских права и потреба миграната. Били сте осетљиви за њихове потребе, нисте затворили границе и мислим да је то такође значајно.

Дакле, у многим областима ви, Парламент Србије, посланици представљате светлост на врху брега, јер постављате стандарде који ће, надам се, инспирисати многе друге. У потпуности стојим иза вас и подржавам вас када то чините, јер мислим да сте изузетан пример на који начин парламент промовише и заговара и спроводи потребе људи. Ми морамо да поштујемо права људи и принципе. Јер ако имамо принципе,

нећемо и не смео примењивати двоструке стандарде, и сматрам да је то још једна област у којој сте ви заиста били инспиративни.

Наставићемо да гледамо ка будућности и унапређивању сарадње са Парламентом Србије. Сарадња је била заиста за пример, чак и када је у питању продубљивање односа са УН. Потписали смо један нови споразум са УН прошлог августа. Састао сам се са генералним секретаром Бан Кимуном пре пар дана и он је потврдио солидарност коју осећа са глобалном парламентарном заједницом. Тако да сматрам да је наш статус на много значајнијем нивоу него што је то раније био случај.

У августу смо разговарали, на генералном заседању, о интеракцији и односу између УН, Интерпарламентарне уније и националних парламената. Сви сте ви заиста активније укључени у рад Уједињених нација, али немојте о томе да размишљате као о једној међународној димензији. Зато што је оно што ви чините од директне релевантности за ваше бираче, за ваше грађане.

Мислим да су ово јако узбудљива времена. Наравно, посланици су радили и у прошлости, биће посланика и када сви ми нестане са овог света, али ми као посланици у тренутку када свет пролази кроз бројне промене и суочава се са изазовима имамо могућност да учинимо разлику за коју можда посланици пре нас нису могли или нису имали прилику. Замислите само какве су све разлике данас на свету. Шефови влада и држава, глобални лидери могу се данас окупити и договорити, могу чак доћи до заједничке одлуке о циљевима одрживог развоја и успели су да дођу до договора о климатским променама. Ако су данас светски лидери успели то да учине на глобалном нивоу, зашто ми као представници грађана то не можемо учинити на националном нивоу?

Јасна ми је веза између извршне и законодавне власти, која није увек без проблема. Ако погледате поступке Владе, ако критички анализирате њихов рад, доћи ће, наравно, до тензије, и то се очекује, али када је у питању Агенда за 2030. годину, ми сви морамо радити заједно, зато што је ова агенда, агенда партнерства. Морамо да говоримо о потребама народа, о циљу који је једно слово П, а друго је на који начин наши механизми могу да се развијају у будућности. Ако наставимо овим путем, нама ће бити потребне три планете Земље. Треће је мир. Без мира не може бити одрживог развоја, не може бити, наравно, ни партнерства; то је четврти сегмент.

На петом месту су парламенти. То је оно о чему ми заиста разговарамо данас и где читав процес добија своју суштинску целину. Ово је заиста тренутак за памћење, када разговарамо о 125 година нашег чланства у Интерпарламентарној унији. То је заиста тренутак у ком треба да застанемо и размотримо каква нам је прошлост и каква је будућност коју желимо да уобличимо у овом тренутку. Оно што данас учинимо одлучиће и

о нашој будућности. То ће бити заоставштина коју ћемо оставити иза себе, како се данас уједињујемо у једну глобалну мрежу парламентарца.

Ја желим да народу Србије пожелим све најбоље. Прошли сте кроз напорна, тешка времена. Суочили сте се са изазовима и наставили сте ка будућности. Заиста се дивим вашој отпорности, вашој способности да се уздигнете и да се суочите са изазовима и кажете – да, суочавамо се са разликама и спремни смо да формирамо будућност за нашу децу и наше унуке и потомке, на коју ће они бити поносни. Ово је тренутак који заиста треба да искористимо.

Заиста сам импресиониран у разговорима са бројним саговорницима данас. Госпођо председнице, захваљујем се на вашем изузетном предводништву. Ви сте предводник не само овог парламента, већ једне глобалне парламентарне заједнице. Видео сам вас и Народну скупштину како активно учествујете у раду Интерпарламентарне уније и заиста се надам да ће тако бити у будућности.

Дозволите ми да закључим тиме што ћу пожелети свима вама све најбоље. Желим да вам честитам на успеху и на прекретници коју сте остварили. Ми нећемо бити на овој планети након сто година, али надам се да ћете у будућности, када погледате шта сте све остварили кроз сарадњу са Интерпарламентарном унијом, осетити понос и надам се да ће заиста то бити и на понос глобалне парламентарне заједнице.

На крају, у преамбули Повеље Уједињених нација стоје речи – „ми народи“. То су речи из преамбуле Повеље Уједињених нација. Ми представљамо те људе. Ми заступамо те људе, тако да је партнерство између Интерпарламентарне уније и Уједињених нација природно партнерство, али оно што ми учинимо од тог партнерства. Оно што је важно, ми имамо способности, знање, политичку мудрост да то партнерство заиста учинимо и сврсисходним.

Дозволите ми на крају да вам још једном честитам овај велики дан, који није значајан само за вашу земљу, већ и за Интерпарламентарну унију. Заиста још једном честитам народу Србије овај дан и желим вам успех у будућности. Надам се да ћете бити поносни на пут који сте прешли досада. Ми као Интерпарламентарна унија наставићемо да вам пружамо подршку, солидарно и на сваки могући начин, како бисте остварили инспирације ваших народа.

Сетите се, запамтите да су људи имали избор када су гласали за вас. Сада је на нас ред, наша је одговорност да покажемо поштовање том избору тако што ћемо остварити њихове тежње.

Хвала вам пуно још једном на части коју сте ми уприличили. Хвала вам пуно.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем Његовој екселенцији господину
Саберу Чавдрију на обраћању Народној скупштини Републике Србије.

Закључујем Четврту посебну седницу Народне скупштине
Републике Србије у Једанаестом сазиву. Хвала лепо.

Видимо се у 15.30 часова, када ћемо наставити расправу о
буџету.

(Седница је завршена у 14.40 часова.)